

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ทั้งทางบวก และทางลบ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้นำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้านร่างกาย อารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ สังคม และสติปัญญา ทั้งทางบวกและทางลบ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศในปีพุทธศักราช 2538
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศในปีพุทธศักราช 2538

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนทุกรายการที่ ระบุไว้ในผังรายการ และออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ถึง ธันวาคม พุทธศักราช 2538 รวมทั้งสิ้น 60 รายการ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็น รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปี ลงไป ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 และ 11 ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ถึง ธันวาคม พุทธศักราช 2538 ซึ่งได้มาจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 คนจากรายการโทรทัศน์ที่เป็นประชากรในการวิจัย จำนวน 54 รายการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 อย่างคือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีลงไป ซึ่งมีกรอบการประเมินความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีลงไปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์คุณธรรมและบุคลิกภาพ สังคม และสติปัญญาทั้งทางบวกและทางลบ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งมีกรอบความคิดเนื้อหาสาระรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์คุณธรรมและบุคลิกภาพ สังคม และสติปัญญา ทั้งทางบวกและทางลบเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และแบบวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งมีกรอบความคิดวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยตรวจสอบความตรงของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข และทดลองวิเคราะห์กับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละ 1 รายการ เพื่อหาความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95.66 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยบันทึกเทปโทรทัศน์ พร้อมทั้งบันทึกข้อสังเกต และข้อค้นพบจากรายการที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง บันทึกเทปรายการละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์

ถ้ารายการได้ออกอากาศมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งที่บันทึกจะได้จากการสลับเวลาที่จะไม่ให้ตรงกับรายการอื่น และบันทึกเทปเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้งเท่านั้น บันทึกเทปตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม ถึง 31 ธันวาคม 2538 เป็นเวลา 22 สัปดาห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เติงปริมาณ โดยการแจกแจงความถี่ของสาระที่พบลงในแบบวิเคราะห์ เพื่อทราบจำนวนความถี่ของเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งทางบวกและทางลบ และวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และแสดงความถี่ของเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ และวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กโดยการหาค่าร้อยละ

5.2 เติงบรรยาย โดยการบรรยายข้อค้นพบ และข้อสังเกตที่ได้จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

สรุปผลการวิจัย

1. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ทางบวก จาการายการโทรทัศน์สำหรับเด็กพบว่า

1.1 พัฒนาการด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพได้รับการส่งเสริมมากที่สุด รองลงมาคือ พัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านสังคม และด้านร่างกายตามลำดับ

1.2 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย พบในรายการประเภทนิตยสารทางอากาศมากที่สุด และพบในรายการประเภทข่าวน้อยที่สุด

1.3 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์คุณธรรมและบุคลิกภาพ พบในรายการประเภทนิตยสารทางอากาศมากที่สุด และพบในรายการประเภทสารคดีน้อยที่สุด

1.4 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม พบในรายการประเภทภาพยนตร์การ์ตูนมากที่สุด และพบในรายการประเภทข่าวน้อยที่สุด

1.5 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาพบในรายการประเภทนิตยสารทางอากาศมากที่สุด และพบในรายการประเภทภาพยนตร์การ์ตูนน้อยที่สุด

2. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ทางลบ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

2.1 พัฒนาการด้านสังคมได้รับการส่งเสริมมากที่สุด รองลงมาคือ พัฒนาการด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ และด้านร่างกาย ส่วนด้านสติปัญญาไม่ได้รับการส่งเสริม

2.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย พบในรายการประเภทนิตยสารทางอากาศมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการประเภทสารคดี เกมโชว์ และข่าว

2.3 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรม และบุคลิกภาพ พบในรายการประเภทการ์ตูนมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพจากรายการประเภทสารคดี เกมโชว์ และข่าว

2.4 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม พบในรายการประเภทภาพยนตร์การ์ตูนมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการประเภทเกมโชว์ และข่าว

2.5 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา ไม่พบในรายการทุกประเภท

3. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

3.1 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ การออกกำลังกาย ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องการขับถ่าย

3.1.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการออกกำลังกายมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องการขับถ่าย การรักษาความสะอาด และการป้องกันโรค

3.1.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการออกกำลังกายมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องการขับถ่าย

3.1.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการรับประทานอาหารมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องการขับถ่าย , การพักผ่อน , การรักษาความสะอาด และการปฐมพยาบาล

3.1.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการป้องกันโรคมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องการขับถ่าย

3.1.5 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการออกกำลังกาย และการรักษาความสะอาด เท่ากัน

3.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย ที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ การป้องกันอุบัติเหตุ ไม่พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการขับถ่าย , การพักผ่อน , การออกกำลังกาย และการป้องกันโรค

3.2.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุมากที่สุด และพบพฤติกรรมทางลบเรื่องการปฐมพยาบาลน้อยที่สุด

3.2.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกายเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุมากที่สุด

3.2.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี เกมโชว์ และข่าว ไม่พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย

4. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

4.1 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์คุณธรรมและบุคลิกภาพ ที่พบในโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ ความร่าเริง แจ่มใส พฤติกรรมทางบวกเรื่องการยึดหยุ่นตามสถานการณ์ , สุนทรีย์ภาพ : ความซาบซึ้งในการอ่าน และ ความตั้งใจ มีสมาธิ พบน้อยมาก ตามลำดับ

4.1.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องความสำเร็จ แจ่มใสมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องสุนทรียภาพ : ความซาบซึ้งในการอ่าน , ความซาบซึ้งในการชม , ความภูมิใจในตนเอง และความตั้งใจ มีสมาธิ

4.1.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิยายสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องความสำเร็จ แจ่มใสมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องความเศร้า และการยึดหยุ่นตามสถานการณ์

4.1.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องสุนทรียภาพ : ความซาบซึ้งในการชม มากที่สุด

4.1.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องความสำเร็จ แจ่มใสมากที่สุด

4.1.5 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องความขยันหมั่นเพียรมากที่สุด

4.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ ที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ ความเมตตากรุณา ไม่พบพฤติกรรมทางลบเรื่องสุนทรียภาพ : ความซาบซึ้งในการอ่าน , ความซาบซึ้งในการฟัง , ความซาบซึ้งในการชม , ความรัก , ความเศร้า , ความภูมิใจในตนเอง , ความตั้งใจ มีสมาธิ , ความเป็นผู้นำ และความสำเร็จ แจ่มใส

4.2.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องความเมตตากรุณามากที่สุด

4.2.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิยายสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพเรื่องความเมตตากรุณามากที่สุด

4.2.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี เกมโชว์ และข่าว ไม่พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ

5. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

5.1 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม ที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ การหว่านโย มีน้ำใจ พฤติกรรมทางลบเรื่องการตัดสินใจ ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีพบน้อยที่สุด

5.1.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการหว่านโย มีน้ำใจมากที่สุด พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการปฏิบัติตามคำสั่ง กฎเกณฑ์ กติกา และการตัดสินใจปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีน้อยที่สุด

5.1.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิยายสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการหว่านโย มีน้ำใจมากที่สุด พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการตัดสินใจปัญหาด้วยสันติวิธีน้อยที่สุด

5.1.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการหว่านโยในสิ่งแวดล้อมมากที่สุด พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการปฏิบัติตามคำสั่ง กฎเกณฑ์ กติกา น้อยที่สุด

5.1.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการปฏิบัติตามคำสั่ง กฎเกณฑ์ กติกามากที่สุด พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการมีมารยาทน้อยที่สุด

5.1.5 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการมีมารยาทมากที่สุด

5.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม ที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ การมีมารยาท ไม่พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการหว่านโยในสันติภาพและความสงบสุขของมวลมนุษยชาติ

5.2.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการมีมารยาทมากที่สุด พบพฤติกรรมทางลบเรื่องการปฏิบัติตามคำสั่ง กฎเกณฑ์ กติกา น้อยที่สุด

5.2.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการมีมารยาทมากที่สุด

5.2.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคมเรื่องการห่วยโยในสิ่งแวดล้อม เพียงอย่างเดียว

5.2.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ และข่าว ไม่พบพฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสังคม

6. การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

6.1 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา ที่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดคือ ความรู้หมวดความรู้ทั่วไป ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเรื่องความรู้หมวดวรรณคดี และการคิดและแสวงหาความรู้หมวดการอ้างอิง

6.1.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาต่าง ๆ เรื่องความรู้ทั่วไปมากที่สุด เกี่ยวกับกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้เรื่องการสังเกตมากที่สุด และเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เรื่องการวางแผนมากที่สุด

6.1.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาต่าง ๆ เรื่องความรู้ทั่วไปมากที่สุด เกี่ยวกับกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้เรื่องการสังเกตมากที่สุด และเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เรื่องการเลียนแบบมากที่สุด

6.1.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพเรื่องสัตว์มากที่สุด เกี่ยวกับกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้เรื่องการสังเกตมากที่สุด และเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เรื่องความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด

6.1.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาต่าง ๆ เรื่องความรู้ทั่วไปมากที่สุด เกี่ยวกับกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้เรื่องการสังเกตมากที่สุด และเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เรื่องการตัดสินใจมากที่สุด

6.1.5 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาต่างๆ เรื่องความรู้ทั่วไปมากที่สุด ไม่พบพฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับกระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ไม่พบในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกประเภท

7. วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

7.1 วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่พบมากที่สุดคือ วิธีการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน วิธีที่พบน้อยที่สุดคือ การเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ ตั้งปัญหา ปลายเปิด

7.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน พบวิธีการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด ไม่พบวิธีการให้ตัวอย่าง และการเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ ตั้งปัญหา ปลายเปิด

7.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ พบวิธีการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบน้อยที่สุดคือ การเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ ตั้งปัญหา ปลายเปิด

7.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี พบวิธีการสอนโดยตรง ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบน้อยที่สุดคือ การเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ ตั้งปัญหา ปลายเปิด

7.5 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ พบวิธีการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กมากที่สุด ไม่พบวิธีการเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ ตั้งปัญหา ปลายเปิด และการสาธิต

7.6 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว พบวิธีการสอนโดยตรงเพียงวิธีเดียว ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

1.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทภาพยนตร์การ์ตูน

1.1.1 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบมากที่สุดคือ ด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ เรื่องความร่าเริง-แจ่มใส กล่าวคือการ์ตูนที่นำเสนอส่วนใหญ่มักเน้นความสนุกสนานเป็นหลัก โดยเฉพาะเรื่องตลกขบขันที่มีตัวละครเป็นตัวสัตว์วิงโล่แก๊งกันไปมา ซึ่งพบในการ์ตูนของสหรัฐอเมริกามากกว่าของญี่ปุ่น พฤติกรรมทางบวกที่พบรองลงมาคือ ความเมตตากรุณา พบในการ์ตูนของญี่ปุ่นมาก เนื่องจากการ์ตูนของญี่ปุ่นนำเสนอตัวละครที่เป็นเด็ก มักดำเนินเรื่องให้เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง จึงพบเรื่องราวที่มีความเห็นอกเห็นใจและการให้อภัยอยู่เสมอ นอกจากนั้นการ์ตูนของญี่ปุ่นยังดำเนินเรื่องในลักษณะการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ซึ่งผู้ที่ทำความดีก่อนจะได้รับผลการกระทำของตนเองในตอนจบเสมอ นอกจากนั้นยังสอดแทรกพฤติกรรมทางบวกอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น การประหยัด ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมทางบวกเหล่านี้จะเป็นผลดีต่อเด็กที่รับสื่อ จะสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน อันจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ คุณธรรมและบุคลิกภาพ ให้ดีขึ้นได้

1.1.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบมากที่สุดคือ ด้านสังคม เรื่องการมีมารยาท รวมถึงการแสดงออกอย่างเหมาะสม กล่าวคือภาพยนตร์การ์ตูนทั้งหมดผลิตจากต่างประเทศซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากสังคมไทย วัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจะปะปนมาในเนื้อหาของการ์ตูนด้วย นอกจากนั้นเมื่อนำภาพยนตร์การ์ตูนเหล่านี้เข้ามาต้องมีการพากย์เสียงเป็นภาษาไทย ผู้พากย์จึงมีความสำคัญมาก การ์ตูนบางเรื่องมีการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพหรือการใช้ภาษาไทยที่ผิดความหมายเพียงเพื่อสร้างความสนุกสนานเท่านั้น นอกจากนั้นพฤติกรรมทางลบที่พบมากด้านสังคมคือ เรื่องการตัดสินปัญหาความขัดแย้งด้วยเหตุผลและด้วยสันติวิธี เนื่องจากมีการ์ตูนที่มีการดำเนินเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ชุมชน และโลก ให้พ้นจากความเดือดร้อนโดยการใช้ความรุนแรงและการใช้กำลังเข้าต่อสู้ เป็นส่วนมาก พฤติกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว รุนแรงมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ฮีระ ชัยยุทธบรยอง (2521) ที่กล่าวถึงผลเสียที่เกิดจากการที่เด็กติดโทรทัศน์ว่า อาจจะทำให้เด็กก้าวร้าว ก่ออาชญากรรม และเป็นคนเห็นแก่ตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นันทวัน สุธาโต (2521) ที่พบว่า

เด็ก ๆ ที่ดูรายการรุนแรงทางโทรทัศน์บ่อยครั้งจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการแสดงออกในการยอมรับ และหรือใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหา ดังนั้นเด็กควรได้รับการแนะนำเมื่อพบพฤติกรรมทางลบเหล่านี้

1.1.3 เนื้อหาของภาพยนตร์การ์ตูนที่พบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่สนุกสนาน ตัวละครเป็นเด็ก เรื่องราวในเนื้อหาใกล้เคียงกับชีวิตจริงของเด็ก ดำเนินเรื่องไปง่าย ๆ มีเรื่องราวการผจญภัย ตื่นเต้นลึกลับ และมีกิมิหารบ้าง ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีลงไป สอดคล้องกับจุมพล รอดคำดี (2525) ที่กล่าวว่า เด็กวัย 3-12 ปี จะชอบรายการที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับสิ่งแวดล้อมที่เด็กพบเห็นเป็นประจำ ไม่ลึกลับซับซ้อน และชอบเรื่องราวผจญภัยตื่นเต้นลึกลับ

1.2 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทนิตยสารทางอากาศ

1.2.1 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบมากที่สุดคือ ด้านสติปัญญา เรื่องความรู้ทั่วไป รวมถึงข่าวสาร และเหตุการณ์ปัจจุบัน พบในทุกรายการนำเสนอช่วงที่ให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ผลการวิเคราะห์ที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก (2535) ที่ว่า เนื้อหาของสื่อสำหรับเด็กควรให้สาระที่เป็นความรู้ ข้อมูล หรือข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นจริง นอกจากนั้นรายการประเภทนิตยสารทางอากาศเป็นรายการที่ผลิตในประเทศไทย จึงมีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นข่าวสารตามเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือสถานการณ์ที่เป็นที่น่าสนใจในขณะนั้นได้เป็นอย่างดี เช่น การเกิดสุริยุปราคา การแข่งขันกีฬาซีเกมส์ การสวรรคตของสมเด็จพระเจ้า เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านสติปัญญา ทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวางขึ้นเป็นอย่างดี

1.2.2 พฤติกรรมทางลบเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบมากที่สุดคือ ด้านสังคม เรื่องการมีมารยาทรวมถึงการแสดงออกอย่างเหมาะสม พบในช่วงของการแสดงละครที่บางรายการนำเด็กมาแสดงเป็นผู้ใหญ่ มีการใช้คำพูดไม่สุภาพ และช่วงการแสดงความสามารถของเด็ก ในการแสดงเต้นรำ มีการแต่งตัวไม่เหมาะสม ไม่สุภาพ เกินวัย และเด็กแสดงท่าทางและคำพูดเลียนแบบผู้ใหญ่ นอกจากนั้นพิธีกรก็เป็นผู้ที่มิชอบบทสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางลบ เนื่องจากต้องการให้รายการดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน ทำให้แสดงกิริยาที่ไม่สุภาพ และการใช้คำพูดที่ไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมได้

1.3 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทสารคดี

1.3.1 พฤติกรรมทางบวกเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบมากที่สุดคือ ด้านสติปัญญา เรื่องความรู้เรื่องสัตว์ กล่าวคือรายการประเภทสารคดีมีจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้ เป็นหลักอยู่แล้ว และเรื่องสัตว์ก็มีจุดเด่นมากมาย สามารถนำเสนอได้หลายแง่มุม นอกจากนั้นยัง พบเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสถานที่ต่าง ๆ อีกมาก เนื้อหาที่พบจึงเหมาะสมกับเด็กที่มี อายุตั้งแต่ 12 ปีลงไป ซึ่งสอดคล้องกับจุฬพล รอดคำดี (2525) ที่กล่าวว่า เด็กวัย 6-9 ขวบจะชอบ รายการที่เกี่ยวกับธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ และเด็กวัย 10-12 ปีจะชอบรายการที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง

1.3.2 รายการประเภทสารคดีเป็นรายการที่ให้ความรู้ได้เป็นอย่างดี แต่เป็นที่น่าเสียดายที่มีจำนวนรายการน้อยมากเพียง 4 รายการ โดยเป็นรายการที่ผลิตในประเทศไทยเพียง 2 รายการ เนื่องจากรายการประเภทนี้ต้องใช้เวลาในการเก็บภาพที่ดีและตรงกับความต้องการ จึงเป็นรายการที่ต้องใช้งบประมาณและเวลาในการผลิตสูงมาก

1.4 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์

พฤติกรรมทางบวกที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ที่พบมากที่สุดคือ ด้านสติปัญญา เรื่องความรู้ทั่วไป กล่าวคือ มีการนำเสนอการแข่งขันตอบปัญหาในรายการ และคำถามที่ถามเป็นเรื่องความรู้ทั่ว ๆ ไป ซึ่งนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วเด็กยังได้ รับความรู้ด้วย

1.5 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทข่าว

พฤติกรรมทางบวกที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ที่พบมากที่สุดคือ ด้านสติปัญญา เรื่องความรู้ทั่วไป และข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากรายการประเภทนี้มุ่งเสนอเนื้อหาทางด้านนี้เป็นหลักอยู่แล้ว จุดเด่นของรายการประเภทนี้คือ ผู้สื่อข่าว ซึ่งมีการใช้เด็กเป็นผู้สื่อข่าว ทำให้เด็กได้แสดงความสามารถ ส่งเสริมความกล้าแสดงออก แต่เด็กก็ยังไม่ได้เป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ จนบางครั้งเหมือนกับเด็กเพียงแต่แสดงท่าทางและคำพูดเลียนแบบผู้ใหญ่เท่านั้นเอง สำหรับเด็กที่ดูรายการประเภทนี้จะได้รับข้อมูล ข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และยังเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยในการแสวงหาความรู้อื่น ๆ ต่อไปได้

2. จากการวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กพบว่า

รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดใช้วิธีการสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ ทั้งภาพยนตร์การ์ตูน นิยายสารทางอากาศ และเกมโชว์ นอกจากนี้ยังพบวิธีการสอดแทรกในเนื้อหา โดยสอดแทรกในคำพูด และท่าทางการแสดงออกของตัวละครที่เป็นตัวเด่น เช่น ตัวเอกในภาพยนตร์การ์ตูน เป็นต้น วิธีการสอนโดยตรงก็เป็นวิธีที่พบมากที่สุดจากรายการประเภทสารคดี เนื่องจากเป็นการบรรยายภาพที่น่าเสนอ และยังพบในช่วงให้ความรู้ของรายการประเภทนิยายสารทางอากาศด้วย นอกจากนั้นวิธีการให้ตัวแบบก็เป็นวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่พบจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กอีกวิธีหนึ่ง โดยพบในรายการประเภทนิยายสารทางอากาศ ที่มีช่วงการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความสามารถหรือน่าสนใจ วิธีการนี้สอดคล้องกับBandura (1977) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของคนเราเป็นการเรียนรู้โดยการเลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจเป็นตัวอย่างสัญลักษณ์ เช่น หนังสือหรือภาพก็ได้

ส่วนการเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ ตั้งปัญหานั้น พบการตั้งปัญหาปลายปิด คือ การถามคำถามที่มีคำตอบเพียงอย่างเดียว หรือมีตัวเลือกให้เลือกตอบ ซึ่งเป็นการปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ส่วนวิธีการตั้งปัญหาปลายเปิดซึ่งเป็นคำถามในระดับสูง ซึ่งจะช่วยพัฒนาการคิดของเด็กได้ดี และช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ยังมีเป็นส่วนน้อยมากโดยจะพบในรายการของต่างประเทศ รายการที่ผลิตในประเทศไทยน่าจะคำนึงถึงส่วนนี้ให้มาก

การสาธิต พบในรายการโทรทัศน์ที่เสนอการสอนการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ แต่เนื่องจากความจำกัดด้านเวลา การนำเสนอวิธีการที่ยากเกินไป มีหลายขั้นตอน ขั้นตอนและวิธีการสาธิตอาจจะไม่ครบถ้วน หรือเร็วเกินกว่าเด็กจะทำตามได้ จึงควรมีการเตรียมการล่วงหน้า หรือจัดเตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมขึ้น

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ได้ใช้วิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กหลายแบบผสมผสานกันในการนำเสนอรายการ ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและได้รับการเรียนรู้เนื้อหาได้ดี สอดคล้องกับทิตนา แชมมณี (2535) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กต้องใช้กลวิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

3. จากการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก พบว่า

3.1 รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมีจำนวนมากถึง 54 รายการ และจำนวนเวลาที่ออกอากาศนานถึง 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเพิ่มขึ้นจากที่จุฬพล รอดคำดี และอรัญย์ ศรีสันติสุข ศึกษาไว้ในช่วงปี 2525 หรือประมาณ 10 กว่าปีที่แล้ว คือ มีจำนวนไม่ถึง 20 รายการ และออกอากาศเพียง 20 ชั่วโมง 30 นาทีต่อสัปดาห์เท่านั้น ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นถึง 1 เท่าตัว นอกจากนั้นช่วงเวลาการออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ส่วนใหญ่ออกอากาศช่วงเช้า 6.00-8.00 น. และช่วงเย็น 16.00-18.00 น. วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ก่อนออกไปโรงเรียน และกลับมาถึงบ้าน ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์ ช่วงเช้า 6.00-12.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กสามารถดูโทรทัศน์ได้ การที่เป็นเช่นนี้ย่อมมีผลให้เด็กใช้เวลาอยู่กับโทรทัศน์มากขึ้น และเด็กจะลดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นลง เช่น การเล่นกีฬา การอ่านหนังสือ เป็นต้น สอดคล้องกับการสำรวจของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์ (2525) ที่พบว่า เด็กนักเรียนใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มาเป็นอันดับหนึ่งมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้เด็กขาดการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ไปบ้าง เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นกับผู้อื่น เป็นต้น สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟที่ว่า สื่อมวลชน โทรทัศน์ เป็นอุปสรรคอย่างแรงกล้าต่อการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็ก โดยเชื่อว่า สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กได้คิดและสร้างสรรค์การเล่นด้วยตนเอง เมื่อโทรทัศน์ดึงดูดความสนใจในการเล่นไปจากเด็กจนหมด จะทำให้เด็กขาดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของตนเองไปด้วย

3.2 ระยะเวลาของรายการโทรทัศน์แต่ละครั้งมีความยาวตั้งแต่ 5 นาทีถึง 60 นาที ถ้ารายการที่มีความเกิน 30 นาที ในแต่ละครั้งที่ออกอากาศ ผู้จัดทำรายการจัดแบ่งการนำเสนอเนื้อหาของรายการออกเป็นช่วงสั้น ๆ ช่วงละประมาณ 5-10 นาที สอดคล้องกับเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่จุฬพล รอดคำดี (2527) กล่าวไว้คือ เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีลงไปความยาวของรายการควรเป็น 12-14 นาที

3.3 การนำเสนอรายการโทรทัศน์ มีลักษณะจบในตอน และให้ความสมหวังในช่วงเวลาอันสั้น จากลักษณะเช่นนี้ มีนักการศึกษากล่าวไว้ว่า อาจจะทำให้เด็กเกิดการรับรู้คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริง มีการรับรู้ปัญหาอย่างฉาบฉวย เช่น การทดลองที่ต้องใช้เวลาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รายการโทรทัศน์จะใช้เทคนิคการตัดต่อให้เกิดผลโดยเร็ว ผิดจากความเป็นจริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้เด็กเกิดความเข้าใจผิดได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็ก

เนื่องจากรายการโทรทัศน์เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเด็กอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และยังเป็นสื่อเทคโนโลยีที่สร้างได้ยาก ซับซ้อน และต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมากในการผลิต แต่ผู้รับสื่อสามารถรับได้อย่างสะดวก และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย จึงควรนำรายการโทรทัศน์เหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็ก โดยควรพิจารณาถึงข้อดี และข้อเสียของรายการที่มี แล้วนำมาปรับปรุง หาวิธีการนำไปสอนเด็ก ตัวอย่างเช่น

1.1 รายการโทรทัศน์ประเภทภาพยนตร์การ์ตูน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำดี ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถึงแม้การดำเนินเรื่องจะจบในตอน ซึ่งอาจจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่า ผลการกระทำที่ได้รับเกิดขึ้นเร็ว จบเร็ว ควรนำสิ่งเหล่านี้มาสอน โดยการยกมาเป็นตัวอย่างประกอบเหตุการณ์ในชั้นเรียน หรือประสบการณ์ที่เด็กเคยพบ เพื่อให้เด็กเข้าใจถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น นอกจากนั้น ภาพยนตร์การ์ตูนที่ผลิตจากต่างประเทศ ยังชักนำวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาด้วย วัฒนธรรมบางอย่างอาจขัดกับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า วัฒนธรรมมีที่มาต่างกัน สิ่งที่เหมาะสมกับสถานที่หนึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับอีกสถานที่หนึ่งก็ได้ แต่ก็มีใช้ว่าสิ่งที่ไม่เหมาะสมของเราจะเป็นสิ่งที่ไม่ดีเสมอไป ควรให้เด็กเข้าใจว่า การกระทำเช่นนี้เกิดจากสาเหตุที่แตกต่างออกไป

1.2 รายการโทรทัศน์ประเภทนิตยสารทางอากาศ (Variety) ที่มีกาทดลอง การสาธิต การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ แม้ว่ารายการโทรทัศน์จะมีความจำกัดด้านเวลา ทำให้ขั้นตอนการนำเสนอไม่ครบถ้วน หรือเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง สิ่งเหล่านี้ผู้สอนสามารถนำมาใช้สอนเด็กได้ โดยยกการทดลอง การสาธิตนั้น ๆ มาปฏิบัติจริงในชั้นเรียน หรือที่บ้าน เด็กจะได้เห็นการทดลอง การสาธิต รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้องขึ้น

1.3 รายการโทรทัศน์ประเภทสารคดี เป็นรายการที่ผลิตยาก ต้องใช้เงินลงทุนสูง แต่เนื้อหาที่น่าสนใจจะให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ มากมายจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยให้สูญเปล่า ควรนำมาใช้ประกอบการสอนในบทเรียน เช่น เรื่องสัตว์ วิถีชีวิตของคนในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ นอกจากนั้นรายการประเภทนี้ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจจากเด็กมากเท่าที่ควร ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองควรกระตุ้นให้เด็กสนใจ หรือบันทึกเทปโทรทัศน์นำมาใช้ประกอบการสอนในชั้นเรียน จะเป็นการเพิ่มทุนประสบการณ์ความรู้สิ่งแปลกใหม่ให้แก่เด็กด้วย

1.4 รายการโทรทัศน์ทุกประเภทยังนำเสนอเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ และด้วยวิธีการที่น่าสนใจ พร้อมกับความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถดึงดูดใจเด็กได้เป็นอย่างดี จึงสามารถนำรายการเหล่านี้ใช้ในการฝึกหัดครู หรือผู้ดูแลเด็กได้ เพื่อจะได้ศึกษาข้อความรู้ใหม่ ๆ และวิธีการสอนที่น่าสนใจ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ให้กว้างขวาง และทันสมัยขึ้น

1.5 จากจำนวนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เพิ่มขึ้นอย่างมากระยะปัจจุบัน และการออกอากาศรายการในช่วงเวลาที่เด็กสามารถชมได้ ทำให้เด็กใช้เวลากับการดูโทรทัศน์มากขึ้น จนละเลยกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เด็กขาดการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ไป ผู้ปกครองควรกำหนดช่วงเวลา และระยะเวลาในการดูโทรทัศน์ให้เด็ก หรือชักชวน กระตุ้น และแนะนำให้เด็กทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาในด้านร่างกาย ความคิดสร้างสรรค์ และสังคมการเล่นร่วมกับผู้อื่น เช่น การเล่นกีฬา เป็นต้น และในขณะที่เด็กดูโทรทัศน์ ผู้ปกครองควรร่วมดูกับเด็กด้วย เพื่อจะได้ชี้แจงและแนะนำถึงข้อดีและข้อเสียของเนื้อหาในรายการที่เด็กดู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

2.1 สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้เป็นจำนวนมาก และนับวันยิ่งทวีบทบาทในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะกับผู้ชมที่เป็นเด็ก ซึ่งยังไม่สามารถเลือกหรือแยกแยะผลดีและผลเสียของสื่อได้ รัฐบาลจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในจุดนี้ และควรเข้ามามีบทบาทในการควบคุมดูแลรายการโทรทัศน์ที่จะนำเสนอต่อเด็ก เช่น การออกนโยบายและให้แนวทางในการพัฒนาเด็กแก่บริษัทที่ผลิตรายการป้อนทางสถานีโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เพราะสถานีโทรทัศน์ที่เป็นสถานีพื้นฐานในเมืองไทยล้วนมีส่วนราชการของรัฐเป็นผู้ถือหุ้นทั้งสิ้น นอกจากนั้นปัญหาที่ผู้ผลิตรายการประสบคือ รายการโทรทัศน์จะดำเนินไปได้ตลอดต้องได้รับเงินสนับสนุนจากการโฆษณาสินค้าเป็นหลัก ผู้ผลิตรายการจึงต้องผลิตรายการที่เน้นความสนุกสนาน และมุ่งขายสินค้า จนละเลยเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กไป ส่วนรายการที่ดีและมีคุณค่า ก็ไม่สามารถอยู่ได้ เพราะขาดเงินทุนสนับสนุน จุดนี้รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเงินทุน หรือจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการผลิตรายการที่มีคุณค่า เช่นเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่จัดตั้งสถานีโทรทัศน์ PBS และประเทศญี่ปุ่นที่จัดตั้งสถานีโทรทัศน์ NHK ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนรายการโทรทัศน์ที่มีคุณค่าทางการศึกษา และการพัฒนาเด็กโดยเฉพาะ

2.2 ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ ควรมีเป้าหมาย ปรัชญา และแนวคิดที่ชัดเจนในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก รวมทั้งมีความพยายาม มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเด็กให้เหมาะสมในทุกๆ ด้าน รวมถึงควรมีการศึกษา วิจัย ในเรื่องเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก และ

พัฒนาการของเด็ก เช่นเดียวกับทีมงานรายการ Sesame Street ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลใหม่ ๆ ตลอดเวลา ทำให้เข้าใจเด็กและผลิตรายการที่ดี เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

2.3 รายการโทรทัศน์ประเภทภาพยนตร์การ์ตูน แม้จะเป็นรายการที่ดึงดูดความสนใจของเด็กได้เป็นจำนวนมาก แต่การผลิตก็ยิ่งยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องใช้ต้นทุนสูง จึงทำให้ประเทศไทยต้องไม่สามารถผลิตรายการภาพยนตร์การ์ตูนเป็นของตนเองได้ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีการนำเข้ามาทั้งรายการที่ดีและไม่ดี ผู้ผลิตรายการในประเทศไทยจึงควรสนับสนุนและพัฒนารายการที่สามารถผลิตเองในประเทศให้ดีขึ้น เช่น รายการโทรทัศน์ประเภทนิตยสารทางอากาศ (Variety) โดยควรพยายามผลิตให้มีเนื้อหาสาระที่ดี น่าสนใจ มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้ผู้ชมสามารถนำรายการที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่และคุ้มค่า

2.4 ผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กควรมีจรรยาบรรณโดยเฉพาะความรับผิดชอบในการพิจารณาเรื่องที่จะออกอากาศอย่างรอบคอบว่า เหมาะสมที่จะออกอากาศหรือไม่

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงการรับรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กว่า เด็กสามารถรับรู้พฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย